

DE EGYPTISCHE FAYOUMI

Photo Mick Bassett

VAN DE INDISCHE OCEAAN NAAR DE ERITRESE ZEE: VANUIT HET OUDE EGYPTISCHE LABYRINTH KWAMEN DE FAYOUMI'S IN DE 21^e EEUW.

door Christine Heinrichs en
Kermit Blackwood (USA)

Opnieuw gepubliceerd met toestemming *Backyard Poultry* magazine:

www.backyardpoultrymag.com

Kippen werden al meer dan 10.000 jaar geleden gedomesticeerd. Een paar duizend jaar later zorgde de snelle uitbreiding van de Indo-Arische cultuur er voor dat voorouders van de Egyptische Fayoumi kippen van India naar het Nabije Oosten kwamen. Daar werden de kippen eeuwenlang selectief gefokt om 's werelds eerste 'legras' te worden. Deze kippen, die voor een deel afstamden van het 'wilde' Sri Lanka boshoen, pasten zich aan aan de omgeving van het oude Egypte. Na zich eeuwenlang in afzondering als wilde hoenders voortgeplant te hebben, reageerde hun ongewone hybride afkomst nu door middel van natuurlijke selectie om te overleven in de harde realiteit van de dorre, doornige bossen van de Fayoum Laagte. Toen de Romeinen 2000 jaar geleden Egypte veroverden, begon de veredeling van de Fayoumi hoenders tot huishoer.

De Fayoumi, in Egypte bekend als de Bigawi, is een uniek, levend stukje historie. Ze zijn ontstaan op het kruispunt van de bloeiende beschavingen van Zuid-Azië, Afrika en het Nabije Oosten en weerspiegelen de culturele uitwisselingen tussen de grootheden in de oudheid. Hun voorouders zeilden mee op de handelsschepen en werden meegenomen over land met legers en karavanen. Op hun reis door de geschiedenis ontwikkelden ze hun specifieke identiteit, stap voor stap, van het ene belangrijke punt in de geschiedenis en geografische locatie naar de volgende.

Links: Fayoum (Al Fayyūm op de kaart) ligt centraal in Egypte en de Rode Zee, die zijn kustlijn deelt met Soedan, de Sinai en het Arabische Schiereiland. Foto met dank aan het U.S. State Department.

Aanlokkelijke handelsgoederen

De oudste bewoners van Egypte, voordat de farao's regeerden, aanbaden hun voorouders en begroeven hun doden in grotten. Later waren hun nakomelingen - de oude Egyptenaren van 5000 jaar geleden – zelfs nog meer geobsedeerd door onsterfelijkheid dan hun voorgangers. Hun religieuze motivatie voor het mummificeren van dode lichamen en beveiligen in verzegelde graven was om ze te verzekeren van een leven in een Hiernamaals, waar rechtvaardigheid en harmonie heerste. Veel van de belangrijkste ingrediënten die ze nodig hadden voor de mummificatie, maar ook voor medische doeleinden en cosmetica, kwamen uit India, Sri Lanka en andere delen van Azië. Egyptische handelsschepen zeilden afgeladen met unieke Noord-Afrikaanse goederen, zoals knoflook, uien, gierst en sesamzaad, edele metalen zoals goud, koper en elektrum - een natuurlijke legering van goud en zilver - en edelstenen zoals smaragd, amethyst en malachiet, als ruilhandel voor de benodigde wierook, kruiden, essentiële oliën en harsen uit Azië en Oost-Afrika. Alles wat iets waard was belandde uiteindelijk in Egypte, door handel met alle hoeken van de oude wereld. Punt, in de Hoorn van Oost-Afrika, had koffie, mirre en wierook; India komijn, kurkuma, zwarte peper en citrus; Sri Lanka kaneel, gember en kardemom; Indonesië kruidnagel.

Boven: De specerijen handelsroute verbond de grootmachten van de oude wereld: Egypte, Punt - in de Hoorn van Afrika, India, Ceylon en Arabië. Afbeelding met toestemming van: Wikipedia, gebruiker: PHGCOM.

Handelsschepen kwamen uit India naar de kusten van Punt, wat nu het noorden van Somalië is, waar de handelspartners de deal sloten en vervolgens de goederen vervoerden zowel naar Egypte als naar Jemen en Oman. De voorouders van de Bigawi hoenders maakten deel uit van die goederen.

De eerste Indo-Arische kippen die meegebracht werden door de eerste handelaren uit de Indus-vallei in het noordwesten van India werden meer gewaardeerd als ceremoniële dieren dan om hun economische waarde als voedsel. Deze hoenders waren ontstaan uit de Birmaanse Rode boshoenders,

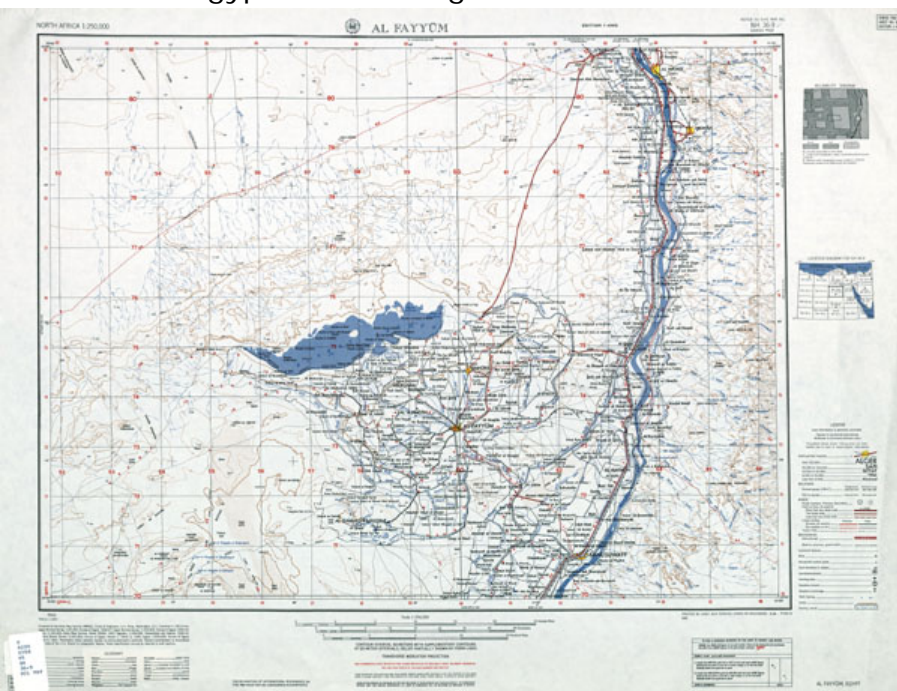
Gallus gallus, met een aanzienlijke invloed van het Sonnerathoen, *Gallus sonnerati*, uit het noordoosten van India. Elk van de wilde boshoendersoorten is aangepast aan zijn eigen respectievelijke milieu-omstandigheden, en geeft unieke eigenschappen door aan zijn nageslacht. De huidige genetische testen tonen de invloed van mannelijk DNA in vele oude rassen. Deze wetenschappelijke informatie helpt de lacunes in de historische documentatie in te vullen.

**Rechts: Isis, een Egyptische Fayoumi hen.
Foto met dank aan Amy Barnes, Indiana.**

De voorouders van de Aseel, die uit India naar Kanaän - het huidige Israël - kwamen, waren bastaard Sonnerathoenders. De Kanaänieten maakten er door selectief te fokken een eileg-wonder van. De Fayoumi stamt af van deze gedomesticeerde kippen en een derde boshoendersoort, de Sri Lankaanse.

Religie, Politiek en Landschap

In 1990 BC kwam Koning Amenemhat aan de macht en stichtte de 12^e Dynastie, 1991-1802 BC. Zijn bewind werd gekenmerkt door een periode van aanzienlijke Egyptische territoriale expansie zuidwaarts langs de rivier de Nijl tot in wat nu Midden-Soedan is. De etnische afkomst van Amenemhat, uit een achtergebleven gebied in de Rode Zee heuvels, maakte hem een onverwacht heerser. Hij verplaatste de Egyptische hoofdstad en de regering van Zuid-Egypte naar Midden-Egypte. De nieuwe stad-staat genaamd "Amenemhat-itj-tawy" was gevestigd in een spectaculair geologisch bekken bekend als de Fayoum Laagte. Hij inspireerde een Egyptische wedergeboorte die meer dan een eeuw zou voortduren.

Midden-Egypte is een van de meest dorre en ruige streken van het land. De Fayoum Laagte ligt gemiddeld 141 m onder de zeespiegel, met een maximum van 210 m.

Links: Lake Moeris is nog altijd zo'n 78 vierkante mijl groot. Door het water ontstond een landschap waaraan wilde kippen zich aanpasten, wat leidde tot de huidige Fayoumi.

Door het kanaliseren van water uit de rivier de Nijl in de Fayoum Laagte en landwinning in het Meer van Moeris, creëerde Koning Amenemhat een ecosysteem dat niet eerder bestond. In de 12^e Dynastie was de Fayoum Laagte al aardig groen. Waterlelies vulden de ondiepten, waar ze werden geoogst als voedsel en medicijn. 150.000 Ha akkerland was geschikt voor landbouw. In de

Plaatselijke veerassen

Het vernoemen naar de geografische streek Fayoum zien we ook bij gedomesticeerde dieren van andere culturen: de Akita hond, de Nubische geit, het Watusi rund, de Miskito of "Barbarijse" eend en de Narraganset kalkoen.

Oude rassen zijn vaak vernoemd naar de landstreek en/of bevolking in hun ontstaansgebied. Hun ontwikkeling is een gevolg van periodes van afzondering en van veredeling, zowel als reactie op de geografische omstandigheden als door middel van selectief fokken door de culturen die ze houden.

Hoe kwamen ze aan hun naam?

Hoewel wij dit oude ras kennen als de Fayoumi, is het in Egypte en de rest van Afrika bekend als Bigawi.

De bevolking die van dezelfde etnische afstamming was als Koning Amenhemat, leefde in het Fayoum bekken toen dat het centrum was van de Egyptische beschaving. Ze werden bekend als de Ta-Itjtawy, het Volk van Itjtawy. Duizenden jaren later, tijdens de Griekse tijd, begon men dat uit te spreken als Ta-emDje = Baedja = Beja / meervoud = Bejawi of Bigawi. Het moderne woord dat gebruikt wordt om de vele collectieve stammen van dit oude volk te beschrijven is Bejawi; een naam die onze Fayoumi kippen ook gekregen hebben.

De kippen werden geassocieerd met de Bejawi's, zowel in de havens waar de mensen van Beja invloedrijke handelaars waren, als op hun afgelegen agrarische nederzettingen langs de Nijl. Tot zeer recentelijk waren dit de enige kippen die gefokt werden door Bejawi landbouwers, ongeacht waar ze woonden.

Fayoum Oase werd koriander, artisjokken, Egyptisch knoflook, Egyptische ui, prei, radijs, sla, watermeloen, stamrozen en kamut tarwe verbouwd. Van hieruit werd ook een uniek schapenras, de Barki, verspreid en het was het oorspronggebied van de eerste gedomesticeerde ganzen.

In vergelijking met andere stadstaten in Egypte, had de Fayoum slechts een bescheiden populatie. Na de val van het Midden-Koninkrijk, 1802 voor Christus, tot aan de Late Periode, rond 700 voor Christus, verliet het grootste deel van de bevolking de Fayoum. Doornige wildernis rukte weldra op tot aan de menselijke nederzettingen en bleek de ideale leefomgeving voor de bastaard boshouders van de regio.

Hoenders en ander Egyptisch pluimvee

Gedomesticeerde kippen werden voor het eerst beschreven in Egypte in het midden van de 18e Dynastie, vòòr 1550 BC, ong. 3600 jaar geleden, in de stadstaten van het naburige schiereiland Sinai. De Kanaänieten hadden een legras gemaakt, in stand gehouden en verfijnd, dat meer dan 1000 jaar uniek was voor de Levant. Het Kanaänitische hoen was al een echt gedomesticeerd ras, actief en onafhankelijk. Ze waren zeer waardevol voor de Kanaänieten, die ze gebruikten in ceremoniële rituelen en voor de leg. Net als bij andere vroege culturen die kippen hielden, werden de hanen vooral gewaardeerd omwille van hun aankondiging van de dageraad en de bescherming die ze boden aan hun hennen en kuikens. De Hebreëen behoorden tot de eerste volkeren die hun deeg luchtig maakten met eieren en zij introduceerden dit bij de Romeinen. De kip, de haan en het ei zijn prominent aanwezig in religieuze Hebreeuwse geschriften. Het Kanaänitische hoen uit de Levant was de eerste maternale voorouder van de Fayoumi.

In 1479 voor Chr. keerde Toetmosis III, co-regent en jongere broer van koningin Hatsjepsot, terug naar Egypte uit Palestina na de slag van Tel Megiddo. De catastrofale belegering van deze oude stad-staat door de Egyptenaren gaf het woord 'Armageddon' zijn betekenis. Behalve kuddes vee en krijgsgevangenen, maakten ook gedomesticeerde Kanaänitische hoenders deel uit van de buit. Zoals toen gebruikelijk, leverde het Egyptische leger het vee en andere in beslag genomen schatten af bij de sterke Amen cultus, gecentreerd in Fayoum.

In 1450 voor Chr. werd op een muurschildering in het graf van een machtige vizier, Rekhmara, de kop afgebeeld van een prachtige haan met een bladerkam die doet denken aan het Siciliaanse Bekerkamhoen. Deze hoenders werden destijds waarschijnlijk gehouden in de tempeltuinen van het Grote Labyrint van Amenemhat-itj-tawy.

Boven: Fayoumi haan en hennen. Foto Tino Goossens (NL).

Egyptenaren hadden geen behoefte aan meer gedomesticeerd pluimvee. Voor voedsel hielden ze tamme ganzen, kraanvogels en struisvogels en vingen wilde vogels zoals kwartels, trekeenden en een nu uitgestorven ras van de gehelme parelhoen. De kippen zullen weinig meer geweest zijn dan exotische curiositeiten die overleefden omdat ze een groot aanpassingsvermogen hadden, hun eigen voer zochten en niet bang waren van mensen. Fayoum boeren zullen ook hebben opgemerkt hoe efficiënt deze vreemde hoenders de akkers vrij van insecten hielden. Hoewel deze wilde kippen niet konden overleven in de barre Sahara, floreerden kleine tomen blijkbaar in de moerassen langs de Nijl en in de honderden vierkante mijlen met akkerbouw in de Fayoum Oase. Hoewel er vast en zeker kleine lokale populaties vrij rondscharrelden, zelfs binnen de hoog ommuurde tuinen van de tempel in de oude stad van Fayoum, vinden we pas veel later bewijs in de Egyptische geschiedenis dat de kip werd gehouden als gedomesticeerd pluimvee. Kunstmatige incubatie en selectief fokken van Egyptische kippen begon in Egypte ongeveer 1.800 jaar geleden.

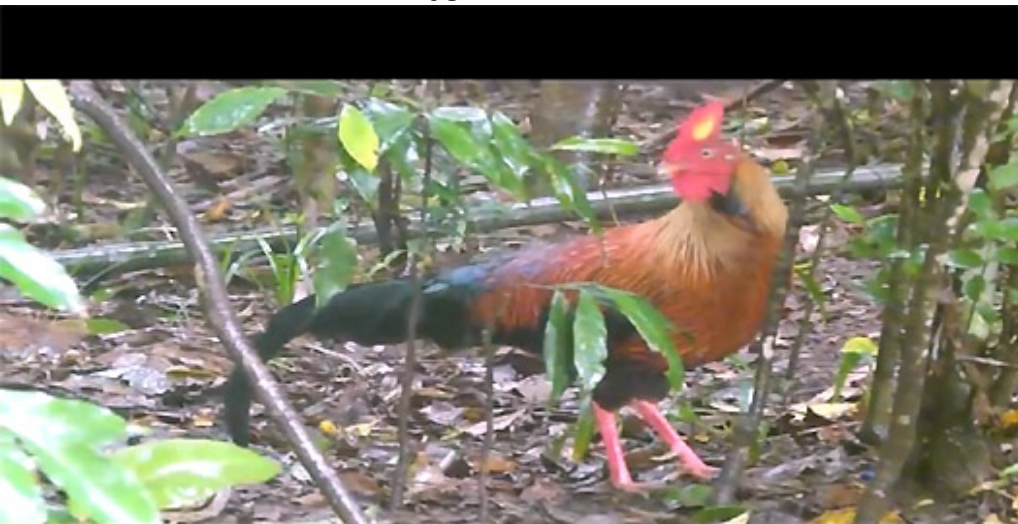
De Egyptische priesters van Amen hielden deze dieren als exotische bezienswaardigheden in de uitgestrekte heilige tuinen en arboreta van het Grote Labyrint, een groot complex van religieuze gebouwen, waarvan gezegd wordt dat ze de piramides overtroffen in grandeur. In de Romeinse tijd zijn de stenen gebruikt voor andere gebouwen en er is nu niets meer van over, behalve geschriften over hun pracht. De oude Egyptenaren moeten wel dol geweest zijn op de Kanaänitische hoenders, om ze te laten scharrelen in zo'n belangrijk cultuurmonument.

Droogte teistert de Fayoum

De gestaag oprukkende woestijnvorming die 5 eeuwen eerder was begonnen, droogde het Fayoum bekken verder uit. De grondwaterstand daalde, waardoor stilstaande waterpoelen ontstonden, en weldra zorgden door insecten overgedragen ziekten zoals malaria, bilharzia en rivierblindheid voor meer ellende in de regio. Het oppervlaktewater werd zouter. Zelfs de religieuze tempels hadden het er moeilijk mee. Tegen de tijd van Thoetmosis III tijdens de 18e dynastie, was Ijtawy, de naam waaronder het gebied toen bekend was, al

grotendeels een ruïne. Na de dood van Toetmosis III raakten veel van de tempels in Fayoum verder in verval, omdat het centrum van de Egyptische overheid, religie en politiek terugkeerde naar Karnak en de Delta.

Terwijl de kleinkinderen van Thoetmosis III de Gouden Eeuw van Egypte brachten in het zuiden van Egypte, werden de Kanaänitische kippen aan hun lot overgelaten binnen de ruïnes van Itjtawy. Maar ze waren niet helemaal alleen. Religieuze orden zorgden nog steeds voor de tempels in het Bekken. Rond de oevers van het meer van Moeris bleven permanente nederzettingen van de religieuze kasten die verantwoordelijk waren voor het geven van eerbetoon aan de rivier de Nijl. Grenzend aan de Nijl, was het daar laag en vochtig genoeg voor de oase om groen te blijven. Zoals iedereen die een oase heeft bezocht kan beamen, is er geen betere plaats voor de verspreiding van vliegen, die mogelijk het hele jaar door een van de primaire voedselbronnen voor de kippen zijn geweest. Honderden generaties kunnen zijn voortgekomen uit deze zeer beperkte eerste populatie van Kanaänitische hoenders - waarschijnlijk waren dat er nooit meer dan een paar duizend. Zo'n 70 jaar na de Slag van Tel Megiddo, tijdens het bewind van koning Amenhotep III, Toetmosis' achterkleinzoon en koning Toetanchamon's grootvader, arriveerden de eerste schitterende hanen van het Sri Lanka boshoen, samen met een groot eerbetoon in de vorm van kaneel van de monarch van Sri Lanka. Koning Amenhotep leed aan vele kwalen in zijn latere jaren en eerbetoon van geallieerde koninkrijken was zowel een middel van diplomatie als een metafysische genezing. In het Oude Egypte werd het falen van de rivier om te stijgen gezien als een falen van de God-koningen zelf. De komst van de Sri Lanka boshanen was een zegen, omdat hun veeltonige kraai voor de Egyptenaren klonk als de mantra die de rivierpriesters zongen om de rivier te laten stijgen:

Sri Lanka Junglefowl <http://www.youtube.com/user/Pothila#p/a/u/1/OSE-6FrZWFU>

*Haaypi Haaypi!
Herhut! Heqet!
Herhut! Heqet!
Heil u, o Nijl! Die zich
manifesteert over dit
land en leven geeft aan
Egypte!
Herhut! Heqet! Herhut!
Heqet!
Breng uw zegeningen!
Breng uw zegeningen!
Herhut! Heqet! Herhut!
Heqet!
O Nijl, breng uw
zegeningen!
O gij die de mensen laat*

leven door Zijn kudden, en Zijn kudden door Zijn boomgaarden!

Herhut! Heqet! Herhut! Heqet!

Breng uw zegeningen, kom,

O Nijl, breng uw zegeningen!

Haaypi! Haaypi Hotep! Haaypi Hotep!

Maar zelfs dit eerbetoon hielp niet om het waterpeil in het Fayoum Bekken te herstellen. Toen de woestijn oprukte, verlieten de meeste mensen Fayoum. De winterharde kippen hielden stand en pasten zich aan de ecologische uitdagingen aan. Uiteindelijk floreerden ze in de moerassen tussen het riet. Ze struinden tussen de doornstruiken en zochten beschutting in de dichte palmbossen rond de vochtige bedding van het meer. De volgende duizend jaar fokte deze populatie

door, los van andere invloeden. De Sri Lanka boshanen voegden genetische diversiteit toe aan wat nogal een inteeltpopulatie moet zijn geweest. Het resultaat was een unieke, scheefgetrokken basis. De toevoeging van zoveel hanen zal een paar generaties lang het evenwicht tussen de seksen ernstig verstoord hebben. Overlevingsdrang en de capaciteit om te vechten waren waarschijnlijk significant voor de eerste paar jaar, maar uiteindelijk zal de groep zijn evenwicht terug hebben gevonden. De hanen van de Sri Lanka boshanders verdedigen hun nest en zorgen lang voor hun nakomelingen. De hennen hebben vaak wel drie partners, die waken over de nestplaats en de zorg voor de 8-12 weken oude kuikens op zich nemen, terwijl ze zelf weer een nieuw legsel uitbroeden. In zo'n sociale organisatie, de zgn. facultatieve polyandrie of seriële monogamie, kunnen kippen drie tot vijf legfels per jaar grootbrengen. Ze broeden bijna alle maanden van het jaar. Dit vermogen om het hele jaar door te leggen is ook waargenomen bij krielhoenders in gevangenschap; oude rassen die in een ver verleden ook afkomstig zijn van Sri Lanka boshanen.

**Rechts: Fayoumi haan.
Foto: Tino Goossens (NL)**

De hanen van dit unieke hybride ras van Fayoum Boshanders kunnen hebben gereageerd door het vormen van samenwerkende groepen in plaats van agressief te concurreren. Het kan ook geleid hebben tot de opmerkelijke vroege seksuele rijpheid van de Fayoumi's. Fayoumi hanen beginnen al te kraaien als ze vijf weken oud zijn en hennen beginnen te leggen rond de vier en halve maand. Als Fayoumi groepen vandaag de dag een overschot aan hanen hebben - twee of meer per hen - gaat de hele groep minzaam met elkaar om. Natuurlijk leren halfwas hanen pas later in hun leven samen te werken.

De natuur eist de Fayoum weer op

De Fayoum bleef duizenden jaren na de dood van koning Toetanchamon nagevoeg verlaten, op een paar tempels en vissersdorpjes na. Boeren bleven het gebied cultiveren, maar de bevolking was slechts een fractie van wat het was tijdens de opgang. De Fayoumi kippen voelden zich thuis in hun omgeving. Ze waren zo geïsoleerd als zij zouden zijn geweest als ze gestrand waren op een eiland. Ze werden weer boshanders en keerden terug naar de wildstaat.

Sri Lanka boshanders verkiezen semi-aride kustgebergten als leefgebied boven een te nat regenwoud. Die aanpassing kwam het wilde Fayoumi ras goed van pas en hielp hen met succes te foerageren op insecten en andere ongewervelden in de moerassen langs het meer en de rivier, onderwijl op hun hoede voor inheemse roofdieren. De aanzienlijke invloed van de Sri Lanka boshanders in de genetische stamboom van de Egyptische Fayoumi heeft waarschijnlijk hun voorouders gered van uitsterven. Hun redding was wellicht hun vermogen om insecten vanuit de lucht te vangen en te nestelen tussen de kruinen van oude palmbomen. Men ziet ze nog steeds in de meer afgelegen uithoeken van de Fayoum waden langs de poelen en irrigatie sloten, blijkbaar vrijwel geheel levend van vliegen.

De Fayoumi's vinden manieren om te overleven

De Fayoumi kippen hadden nog een lange weg te gaan voordat ze werden wat ze nu zijn. Roofdieren moeten een bepalende factor zijn geweest in hun voortbestaan. Elke beweging van deze luidruchtige vreemde indringers werd gadedeslagen door inheemse roofdieren. Het gevederte van zowel volwassen dieren als kuikens, camouflerde hen in het Fayoumi landschap - een achtergrond van helder wit zand, verdroogde grijze oevers, oker en rode heuvels - en was hen tot voordeel als ze de steeds uitdijende banken van de meren en kanalen overstaken. Vooral 's nachts hadden ze die camouflage nodig, als de maan zo helder scheen dat het in de lichtreflecterende woestijn bijna zo licht was als overdag.

Roofdieren van de Fayoum

De wilde Kanaänitische kippen en hun Sri Lankaanse hanen hadden zowel aanzienlijk vernuft als een meesterlijke camouflage nodig om zich te beschermen tegen een groot aantal formidabele roofdieren. De woestijn oehoe joeg op ze als ze 's nachts sliepen in de palmbossen. 's Nachts stikte het er ook van de ichneumons of faraoratten, de Egyptische mangoesten, op jacht naar de nesten van watervogels. Hoewel de eieren en jongen van krokodillen hun belangrijkste prooi zijn, zijn ook vogels een natuurlijke prooi van deze voornamelijk vleesetende omnivoor.

Hun wilde voorouders overleefden door dit soort roofdieren uit de weg te blijven. De natuurlijke vijanden van de Boshinders zijn onder andere verschillende soorten mangoest en civet, evenals de reusachtige roofzuchtige varaan, nauw verwant aan die van de Nijl.

Om hun dorst te lessen in de verzengende hitte van de Egyptische woestijn, waren de Fayoumi hoenders verplicht de schaduwrijke veiligheid van hun dichte palmbossen te verlaten om te eten en te drinken langs de natte groene oevers van het oude Meer van Moeris en andere zoetwaterbronnen. In het struikgewas onder de doornbomen, johannesbroodbomen, tamarindes en acacia's zochten ze de voedzame zaden en vruchten van deze peulendragende bomen. Overdag grote open ruimtes oversteken maakte hen kwetsbaar voor de Egyptische havik, de Sokar valk en tal van andere roofvogels die speciaal zijn aangepast om te jagen op vogels langs de Nijl-vallei. In de graspollen rond de geliefde moerassen van de Fayoumi's lag de Egyptische Lynx op de loer, die vele meters hoog in de lucht kan springen om maar liefst drie duiven te vangen in een enkele aanval. Een andere constante dreiging vormde de goudjakhals, die bekend staat om prooi uit de mond van leeuwen te stelen en net als zijn neef de vos een bedreven kippenjager is. De wilde rietkat was ook een serieuze bedreiging voor de Fayoumi's; ze azen op jonge dieren.

In tegenstelling tot de meeste kippenrassen, is de Fayoumi grotendeels een product van natuurlijke selectie. De kuikens zijn getekend als die van de strandplevier, perfect gecamoufleerd tussen de rotsen en zand. En net als hun neven de frankolijnen, zijn de Fayoumi kuikens heel snel volwassen. Ze kunnen voor zichzelf zorgen en zijn in een paar maanden volwassen.

En ze overleefden, weer zo'n duizend jaar, tot aan de Grieks-Romeinse periode, toen Herodotus Egypte bezocht en op liet tekenen dat er wilde hoenders leefden in de moerassen. Tegen die tijd waren ze volledig wild en hadden geen praktisch nut voor de mens. Griekse en Romeinse invallers brachten hun eigen gedomesticeerde kippen mee, recente nakomelingen van de Kanaänitische hoenders die ooit, lang geleden de voorouders van de Fayoumi's waren. Deze tamme kippen floreerden in de opnieuw bruisende nederzettingen langs de oevers van de meren van Fayoum, omdat de Grieken het bekken weer omgetoverd hadden tot een weelderige gebied met een enorme natuurlijke rijkdom.

Ze zullen weldra de aandacht hebben getrokken van een paar wilde hanen, die regelmatig in de steden en dorpen kwamen, en zoals boshinder hanen eigen is, vrijelijk met hun gedomesticeerde neven en nichten paarden. De huidige Fayoumi kip die aangeboden wordt door de broederijen, is een afstammeling van deze oude compositie. Ze zijn veredeld door opeenvolgende generaties van pluimveewetenschappers in het hedendaagse Egypte, Turkije en Italië.

Boven: De huidige Fayoumi heeft nog steeds een unieke kraai. Waterhoogten zullen ze er niet mee kunnen beïnvloeden, maar wetenschappers onderzoeken wel in hoeverre ze natuurlijke weerstand hebben tegen ziekten. Foto met dank aan Cyndy Carroll, Syrinx Farm, Georgia.

De huidige Fayoumi

De Fayoumi is niet erkend door de Amerikaanse Pluimvee Bond. Het zijn kleine dieren, de hanen wegen ong. 2 kg. En de hennen 1,6 kg. De veerleur lijkt op die van de Campine en Friese Hoen, die allebei van de oorspronkelijke Fayoumi afstammen. Ze hebben meestal een zilverwitte kop met zwart-wit lichaam. In het zuiden van Egypte bestaat ook een gouden variëteit. Ze hebben een vrij kleine enkele kam, donkere kophuid en ze leggen kleine eieren, die iets grijzig of lila getint zijn. Ze zijn befaamd om het hebben van enige natuurlijke weerstand tegen ziekten zoals aviaire influenza, West-Nijl virus, malaria en Choryza.

Moderne Egyptische Fayoumi kippen kunnen we verdelen in 5 soorten, waard om te beschrijven:

De **Bigawi** onderscheidt zich van de Moderne (commerciële) Fayoumi in grootte, kleur en temperament. De Bigawi is een beetje kleiner dan de Fayoumi. De hennen zijn diep kastanjebruin of donker sepia met diepzwarte dwarse banden of onscherpe tekening, overschaduwed door donker gevederte. De Bigawi hanen zijn moeilijk te onderscheiden van de Moderne Fayoumi, hoewel ze vaak donkerder zijn in de vleugels met donkerdere, langere en grotere staarten. Zowel de Bigawi als de Moderne Fayoumi moeten een donkere kop hebben en een ongewone kraai, die gemakkelijk te onderscheiden

Fayoumi Feiten

Standaardgewicht haan: 2 kg.

Hen: 1.6 kg.

Kam, lellen en oorlellen: Middelhoge enkele kam met 6 rechtopstaande punten; lellen en oorlellen middelgroot. Alles helderrood, al is er wat wit in de oorlellen.

Kleur: Snavel donkerhoornkleurig tot leiblaauw; donkerbruine ogen; leiblaauwe poten en tenen. Haan: kop, hals, rug en zadel zilverwit. Borst, lichaam en poten zilverwit met zwarte banden. Staart en vleugels: zwart met enige zilveren tekening.

Hen: Kop en hals zilverwit; Overige bevedering zilverwit met zwarte banden.

Land van oorsprong: Egypte. Beschermingsstatus: in onderzoek.

Speciale kwaliteiten: Goede ziekteresistentie en eiproductie. *Bron: Storey's Illustrated Guide to Poultry Breeds by Carol Ekarius, met dank aan Storey Publishing.*

is van hanen van elk ander ras. In Kassala en Port Sudan in Oost-Sudan hebben de Bigawi's een meer tinkleurig gevederte, waardoor ze camouflerend zijn tegen de donkere bodem daar. Hun bladerkammen lijken veel op die van de Siciliaanse Bekerham; een ander ras van Noord-Afrikaanse oorsprong. Veel Bigawi hanen zijn bijna wit met alleen wat grijze tekening op de borst of onderlichaam. Het is een landras en als zodanig blijven ze divers.

De **Shakshūk Fayoumi** is de gewone stam van niet verbeterde Fayoumi's die men ziet in dorpen in de Fayoum en op het kerkhof van Oud Caïro. Ze zijn fel gekleurd met heldergele poten en gemberkleurige veren.

De **Dandarawi** is een vrij recent dubbeldoel nutras, gemaakt in een agrarische universiteit in Assiut. Het werd gefokt door Fayoumi's te kruisen met oude Afrikaanse rassen, zoals de Malagasi en Europese rassen, zoals de Braekel.

De **Rekhmara** en **Baraka** subrassen zijn winterharde versies van de oude Egyptische kippen, die sterk lijken op de vroegste afbeeldingen van gedomesticeerde kippen uit de 18e Dynastie van Egypte.

Fayoumi's zijn niet erkend, maar ze zijn verkrijgbaar bij diverse fokkerijen. Geliefd om hun ongewone ziekteresistentie en uitzonderlijke gehardheid, maar hun wilde natuur kan een uitdaging zijn in de achtertuin. Behandel ze rustig vanaf het begin.

Links: Deze Fayoumi hen toont het verenkleed dat haar voorouders camouflerde en in staat stelde om de roofdieren van de woestijn te overleven. Foto met dank aan Cyndy Carroll, Syrinx Farm, Georgia.

Stad der Doden en Mokkatum (Mokattam)

In Mokkatum, hoog in de heuvels boven Caïro, wonen de Zabbaleen, een kleine religieuze gemeenschap van Koptische christenen die de afgelopen 70 tot 80 jaar dienst deden als informele afvalverzamelers van Caïro. Een mix van Bigawi Shashuk, Moderne Fayoumi en Dandarawi, bekend als het Mokkatum hoen, overleeft met hen in de afvalbergen. Dit is een belangrijke diersoort voor de Zabbaleen, want eieren vormen een aanzienlijk deel van hun dagelijkse voeding.

In de Stad der Doden, een 6.4 km lange begraafplaats over de gehele lengte van Caïro, maken de mensen hun huizen tussen hun voorouders. Het kerkhof dateert van de eerste Arabische verovering in 642 voor Chr. Hier, tussen de monumenten en heiligdommen voor de doden, vestigen zich de armsten van de armen, op de vlucht voor de armoede op het platteland en delen deze plek met de lokale Mokkatum hoenders.

De Mokkatum hoenders zijn een unieke verschijning. Ze worden gerespecteerd door de lokale bevolking; die nemen de eieren die ze vinden, maar laten ze verder met rust. Laten we hopen dat de hobbypluimveelieffhebbers in Caïro een paar tomen zullen sparen voordat deze kippen vermengd zijn met de commerciële nutrassen die ook in Caïro gemeengoed zijn geworden, zodat we deze hoenders kunnen blijven volgen in de toekomst.

Boven: De Kanaänitische hoenders, voorouders van deze moderne Fayoumi, mochten vrij rondlopen in het Grote Labyrint, een complex van religieuze gebouwen dat de Romeinse historicus Herodotus beschreef als "een wonder". Andere moderne rassen die van de Kanaänitische hoenders afstammen zijn o.a. de Lakenvelder, en in het verlengde daarvan andere Mediterrane rassen zoals de Leghorn en Minorca. Foto met dank aan Cyndy Carroll, Syrinx Farm, Georgia.

Kermit Blackwood is een autoriteit op het gebied van hoenderachtigen, biogeografie, gedrags-ecologie en evolutionaire biologie. Hij is zijn leven lang al aviculturist en conservator van de Oude en Nieuwe Hoenderrassen. Kermit werkt continue aan het creëren, testen en bewijzen van de beste beschikbare voedingsproducten voor een duurzame pluimveehouderij en avicultuur. Hij adviseert momenteel uitsluitend het merk Farmers' Helper, vervaardigd door C & S Producten: www.foragecakes.com.

Christine Heinrichs is de auteur van 'How to Raise Chickens' en 'How to Raise Poultry', Voyageur Press, die beide gericht zijn op het fokken van traditionele rassen op kleine schaal. Zie <http://poultrybookstore.com> voor meer informatie. Zij beheert ook collectie van antieke boeken en tijdschriften van de 'Society for Preservation of Poultry Antiquities' (SPPA) bij haar thuis aan de kust van Californië. Meer informatie over de SPPA op <http://poultrybookstore.com>

**Copyright ©2011 Aviculture-Europe.
All rights reserved by VBC.**